Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 63. posiedzeniu Senatu
w dniu 22 lipca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów i gospodarki Andrzeja Domańskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Zwracam się w sprawie wątpliwości dotyczących zasad realizacji programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Wyrównywanie różnic między regionami III", określonych w uchwale Zarządu PFRON, w zakresie, w jakim odwołują się one do „Standardów dostępności dla polityki spójności 2021–2027" przy ocenie projektów modernizacji wind w istniejących budynkach wielorodzinnych.

Powstała praktyka rodzi bowiem poważne wątpliwości co do zgodności sposobu stosowania tych standardów z obowiązującymi przepisami techniczno-budowlanymi dotyczącymi modernizacji istniejących budynków oraz co do prawidłowości odróżnienia wymagań właściwych dla nowych obiektów od zasad modernizacji istniejącego zasobu mieszkaniowego.

Przedstawiony mi przypadek, spółdzielni mieszkaniowej z Olsztyna, pokazuje, że problem ten ma charakter szerszy niż indywidualny spór dotyczący jednej inwestycji. Projekt modernizacji 14 wind obejmuje wymianę urządzeń, dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przebudowę pomieszczeń po zsypach oraz wykonanie dodatkowych przystanków na poziomie wejścia do budynku. To właśnie wykonanie przystanku na poziomie „0" umożliwiłoby osobom poruszającym się na wózkach samodzielne opuszczanie budynku bez konieczności pokonywania schodów.

Jak wynika z uzasadnienia oceny projektu, zasadniczą podstawę stanowiska eksperta PFRON stanowiły zasady realizacji programu „Wyrównywanie różnic między regionami III", określone w uchwale Zarządu PFRON, nakazujące zgodność projektów ze „Standardami dostępności dla polityki spójności 2021–2027". Ekspert zaakceptował zmniejszenie wymiarów kabiny z uwagi na ograniczenia istniejącego szybu, jednak odmówił akceptacji drzwi o szerokości 800 mm. W praktyce doprowadziło to do przyjęcia, że po modernizacji istniejący budynek musi spełniać parametry właściwe dla nowych obiektów, pomimo istniejących ograniczeń technicznych.

Powstaje zatem zasadnicze pytanie: czy postanowienia uchwały Zarządu PFRON oraz sposób ich stosowania mogą prowadzić do nakładania wymagań technicznych dalej idących, niż wynika to z obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych regulujących modernizację istniejących budynków?

Jednocześnie zgodnie z przedstawioną przez inwestora opinią prawną obowiązujące przepisy nie ustanawiają jednoznacznego obowiązku stosowania drzwi o szerokości 900 mm w przypadku modernizacji wind w istniejących budynkach. W opinii tej wskazano również, że norma PN-EN 81-70:2021 przewiduje dla kabiny typu 2 w istniejących budynkach możliwość stosowania drzwi o szerokości 800 mm.

Okoliczności te prowadzą do powstania poważnych wątpliwości interpretacyjnych. Jeżeli bowiem obowiązujące przepisy dopuszczają dostosowanie rozwiązań technicznych do ograniczeń konstrukcyjnych istniejącego budynku, to praktyka wymagająca parametrów właściwych dla nowych obiektów może prowadzić do blokowania inwestycji służących likwidacji barier architektonicznych. W konsekwencji państwo może deklarować obowiązek zapewniania dostępności, a równocześnie utrudniać jej osiągnięcie poprzez stosowanie wymagań, które w praktyce uniemożliwiają modernizację istniejących budynków.

Z uwagi na skalę zasobu mieszkaniowego wybudowanego w technologii wielkopłytowej problem może dotyczyć wielu tysięcy budynków w całej Polsce. W mojej ocenie konieczne jest jednoznaczne odróżnienie wymagań odnoszących się do nowych inwestycji od zasad modernizacji budynków istniejących oraz określenie, w jaki sposób należy stosować zasadę maksymalnie osiągalnej dostępności przy zachowaniu bezpieczeństwa konstrukcyjnego i racjonalności ekonomicznej.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy w świetle obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych w przypadku modernizacji windy w użytkowanym budynku wielorodzinnym istnieje bezwzględny obowiązek zapewnienia drzwi o szerokości 900 mm?

2. Jeżeli taki obowiązek istnieje, proszę o wskazanie konkretnego przepisu rangi ustawowej lub wykonawczej, zakresu jego zastosowania oraz zasad odnoszących się do modernizacji istniejących budynków.

3. Czy resort potwierdza, że norma PN-EN 81-70:2021 dopuszcza w istniejących budynkach zastosowanie drzwi o szerokości co najmniej 800 mm dla kabiny typu 2? Jakie znaczenie normatywne ma to postanowienie przy ocenie projektów modernizacji?

4. Czy „Standardy dostępności dla polityki spójności 2021–2027", do których odwołują się zasady realizacji programu „Wyrównywanie różnic między regionami III" określone w uchwale Zarządu PFRON, mogą być traktowane jako bezwzględny techniczny warunek modernizacji istniejących budynków także poza projektami finansowanymi z funduszy europejskich?

5. Czy w ocenie ministra postanowienia uchwały Zarządu PFRON oraz sposób ich stosowania mogą prowadzić do nakładania wymagań technicznych wykraczających poza obowiązujące przepisy techniczno-budowlane dotyczące modernizacji istniejących budynków?

6. Czy prawidłowe jest dopuszczenie odstępstwa od wymiaru kabiny z powodu ograniczeń szybu przy jednoczesnym wykluczeniu analogicznego podejścia do szerokości drzwi bez uprzedniego wykazania technicznej możliwości ich poszerzenia?

7. Czy resort opracuje wiążące lub rekomendacyjne wytyczne dotyczące modernizacji wind w istniejących budynkach, określające hierarchię rozwiązań, wymagania minimalne, sposób oceny proporcjonalności oraz dokumentowania ograniczeń konstrukcyjnych?

8. Czy resort rozważy wydanie objaśnień prawnych albo podjęcie inicjatywy legislacyjnej w celu jednoznacznego odróżnienia wymagań dotyczących nowych budynków od zasad modernizacji istniejącego zasobu oraz umożliwienia stosowania zasady maksymalnie osiągalnej dostępności?

9. Czy w przygotowywanych rozwiązaniach zostanie nadane pierwszeństwo zapewnieniu ciągłej drogi dostępnej, w tym wykonaniu przystanku na poziomie wejścia do budynku, przed wymaganiami, których spełnienie wymagałoby nieproporcjonalnej przebudowy konstrukcji?

10. Czy ministerstwo prowadziło z PFRON uzgodnienia dotyczące stosowania „Standardów dostępności dla polityki spójności 2021–2027" przy ocenie projektów modernizacji wind w istniejących budynkach wielorodzinnych? Jeżeli tak, to proszę o przedstawienie ich rezultatów.

11. Czy resort podejmie wspólnie z ministrem rodziny, pracy i polityki społecznej oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych działania zmierzające do wypracowania jednolitych zasad stosowania przepisów techniczno-budowlanych i zasad finansowania modernizacji wind w istniejących budynkach wielorodzinnych?

Wnoszę o potraktowanie sprawy jako problemu o charakterze systemowym i podjęcie wspólnych działań z ministrem rodziny, pracy i polityki społecznej oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celu wypracowania jednolitych zasad modernizacji wind w istniejących budynkach wielorodzinnych. Przepisy techniczno-budowlane oraz zasady finansowania programów publicznych powinny pozostawać ze sobą w zgodzie i prowadzić do rzeczywistej likwidacji barier architektonicznych, a nie do blokowania inwestycji służących poprawie dostępności.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP